

นครเชิงกิจพอเพียง
ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท

(ต่อจากฉบับที่แล้ว)

● รศ.ดร.ปรีชา อุปโยคิน

ตอน พัฒนาคคน พัฒนาคุณภาพชีวิต (๔)

แนวคิดการพัฒนา "คน" ให้สามารถพึ่งตนเองได้นั้น ก็คือการพัฒนา ศักยภาพของคนในชุมชน โดยเฉพาะในชนบท พระองค์ทรงมีแนวพระราช ดำริเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทให้สามารถดำรงอยู่ได้เป็นปึกแผ่นขึ้นอยู่กั บแนวทางการให้ความรู้ การแนะนำ และสาธิตให้ประชาชนดำเนินตามรอย เบื้องพระยุคลบาท ตามหลักการพัฒนา "คน" "ชุมชน" และ "สังคม" โดย ทรงมีหลัก คือ (๑) ทรงไม่ใช้วิธีสั่งการให้ปฏิบัติ (๒) ทรงเน้นให้พึ่งตน เองและช่วยเหลือตนเองเป็นสำคัญ (๓) ทรงให้หลักการ การมีส่วนร่วมของ ประชาชน (๔) ทรงใช้หลักประชาธิปไตยในการดำเนินการ (๕) ทรงยึด สภาพท้องถิ่นเป็นหลักในการดำเนินการ (๖) การสร้างความแข็งแกร่งให้กับ ชุมชนด้วยการสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน หลักที่จำเป็นต่อการผลิตอันเป็นราก ฐานนำไปสู่การพึ่งตนเองได้ในระยะยาว (๗) ทรงสนับสนุนให้มี การส่งเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ (๘) ทรงปฏิรูประบบราชการให้เกิดเอกภาพทางการ บริหาร

จากแนวคิดการสร้างคุณภาพและศักยภาพของชุมชน พระองค์ทรง มีพระราชดำริให้มีศูนย์การพัฒนาขึ้น โดยจัดทำพิธีกรรมชาตคติที่มีชีวิต เพื่อเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยและแสวงหาแนวทาง และวิธีการพัฒนาต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ การประกอบอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกัน ซึ่งจะ ทำให้ทราบถึงแนวทางแก้ไขปัญหที่แตกต่างกันไป ตามสภาพ ความเป็นจริงของพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่นักวิชาการ และประชาชนจะสามารถเรียนรู้ และเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างทฤษฎี และการปฏิบัติ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า การเกษตรกรรมนี้หรือความ เป็นอยู่ของเกษตรกรรมนั้นของให้ปฏิบัติ ไม่ถือตำราเป็นสำคัญอย่างเดีย ต้อง พิจารณาถึงความเหมาะสมของพืช ความเหมาะสมของดิน รวมทั้งปลูกพืช ที่ตลาดต้องการ ผลิตออกมาแล้วมีที่ขาย สิ่งที่สำคัญในการเพิ่ม ประสิทธิภาพในการผลิตนั้น ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรต่อไปในระยะยาว มีพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะมี สภาพชีวิตที่มีความสุข

พระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพและการศึกษา การศึกษานี้มิได้มีความหมายถึงระบบการศึกษาในระบบปกติ แต่เป็นการ ศึกษาที่เกิดมาจากการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนา "คน" ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ ในฐานะที่เป็น "ทุน" ในการพัฒนาตนเอง จนสามารถยกระดับศักยภาพของตนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ใน สังคมอย่างมีความมั่นคง การพัฒนาคนให้เป็นผู้ศูนย์กลางจึงเป็นการเพิ่มต้น ทุนทางสังคม ให้มีคุณภาพและอำนาจที่จะเอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

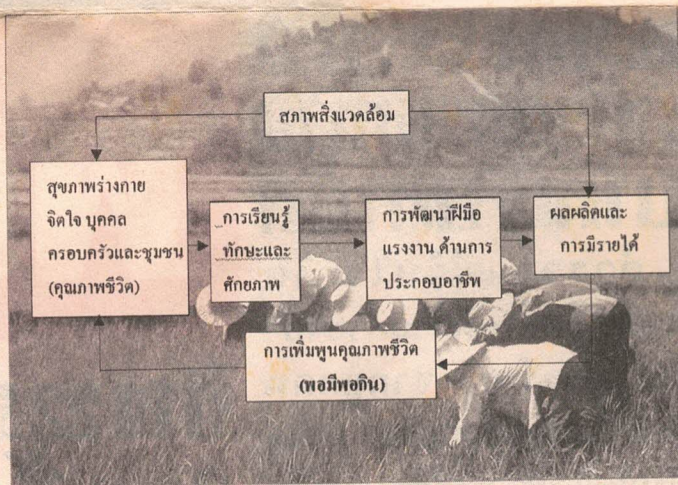
กล่าวโดยสรุป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นการพัฒนา คุณภาพชีวิต ของ "คนไทย" ในรูปของแผนภูมิของการพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนี้

บริหาร

จากแนวคิดการสร้างคุณภาพและศักยภาพของชุมชน พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้มีศูนย์การพัฒนาขึ้น โดยจัดทำพิธีกรรมที่ชีวิตเพื่อเป็นศูนย์กลางของการศึกษาค้นคว้า ทดลอง วิจัยและแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาด้านต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและการประกอบอาชีพของประชาชนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาคที่แตกต่างกัน ซึ่งจะทำให้ทราบถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันไป ตามสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาองค์ความรู้ที่นักวิชาการและประชาชนจะสามารถเรียนรู้ และเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติ พระองค์ทรงมีพระราชดำรัสว่า การเกษตรกรรมนี้หรือความเป็นอยู่ของเกษตรกรนั้นของให้ปฏิบัติ ไม่ถือตำราเป็นสำคัญอย่างเดีย ต้องพิจารณาถึงความเหมาะสมของพืช ความเหมาะสมของดิน รวมทั้งปลูกพืชที่ตลาดต้องการ ผลิตออกมาแล้วมีที่ขาย สิ่งที่สำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตนั้น ทรงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกรต่อไปในระยะยาว มีพัฒนาการอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะมีสภาพชีวิตที่มีความสุข

พระองค์ทรงให้ความสำคัญต่อการพัฒนาสุขภาพและการศึกษาศึกษานี้มิได้มีความหมายถึงระบบการศึกษาในระบบปกติ แต่เป็นการศึกษาที่เกิดมาจากการเรียนรู้ จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนา "คน" ให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ ในฐานะที่เป็น "ทุน" ในการพัฒนาตนเองจนสามารถยกระดับศักยภาพของตนให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในสังคมอย่างมีความมั่นคง การพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่เก่งกล้าจึงเป็นการเพิ่มต้นทุนทางสังคม ให้มีคุณภาพและอำนาจที่จะเอื้อต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเน้นการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของ "คนไทย" ในรูปของแผนภูมิของการพัฒนาอย่างยั่งยืนดังนี้

ในกรอบความสัมพันธ์ขององค์ประกอบดังกล่าว นับเป็นรากฐานแนวคิดที่เป็นการพัฒนา "คน" ให้มีคุณภาพ คุณภาพจะเกิดขึ้น ได้ต้องอาศัยกลไกของการได้มาซึ่งองค์ความรู้ ความตระหนัก และเพิ่มทักษะและศักยภาพในการพัฒนาอาชีพ ความรู้ที่ได้รับไม่เพียงแต่ความรู้ทางทฤษฎีเท่านั้น ผู้ที่จะมีความรอบรู้เข้าใจในความจริงของธรรมชาติ ทรงวางรากฐานทางความคิดให้พสกนิกรได้ตระหนักถึงความพอประมาณความมีเหตุผลและความรู้พื้นฐานที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้อย่างไม่หวั่นวิตก ต่อปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น เมื่อบุคคลมีศักยภาพก็ย่อมที่จะสามารถเลือกกินเลือกอยู่ เลือกใช้ได้อย่างพอเพียง ไม่อึดอัดขัดสน จะเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้เกิดพลังแข็งแกร่งที่จะเผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้ (อ่านต่อฉบับหน้า)